

1
MEDULLA
VARIARUM EARUMQUE
IN
EPISTOLIS
USITATARUM
FORMULA-
RUM,

Ex

Optimis Quibusvis
authoribus, in usum Gy-
mnasii Revaliensis, quod
in Livonia est, col-
lecta.

Per

HENRICUM ARNINGUM,
in Gymnas. Reval. Rhet. Prof.

Impensis PHILIPPI FUHRMANNI
Bibliopol. Lipsiensis.

JENÆ,

Litteris GEORGI SENGENWALDI,
Anno M. DC. LVIII.

*Reverendis plurimum, Cla-
rissimis, Excellentissimis omniq.
virtute. eruditi a Præstantis-
simis.*

**Dn. SUPERIN-
TENDENTI, PA-
STORIBUS,** reliquisque Ver-
bi divini Præconibus in Ecclesia Reva-
lenti fidelissimis, omnibus & singulis,
Dn. amicis, Affinibus, & in Christo
fratribus reverenter co-
lendis.

**EPISTOLA DEDI-
CATORIA.**

Pueri, quando arcus
cœlestes, areas circa
solem, aut Lunam Co-
metasvè vident, Magis
delectantur, quàm Sole aut Luna
conspēctis: sive quòd natura illis
attribuat, ad magna paulatim per-
veniendum, & in sacris & in hu-
manis rebus ordinem atque insti-
tutum naturæ tenendum; sive
quòd indignum eum absolutò at-
que omni ex parte consummatò
studio spissa illorum judicet ra-
tio, qui non in minorum Diis gen-
tium præparatum prius, & quasi
in-

informatum animum habeat. Nos, qui puerorum iudicio quam proximè accedemus, idem cum illis & sentimus & loquimur: Videlicet, qui styli exercitiò relictò, & fundamentò non probè jactò nil nisi disciplinas crepant, illi a- quam in mortario tundunt, & raro vel nunquam ad multijugam literarum cognitionem perveniunt. Quid? tanquam Canis è Nilo gustant Musas, & sylvescentem cum corpore maximarum rerum ignorantiam vix ægerrimè exuent. Cœterum ne turpi hóc vitio & nostri Gymnasii alumni laborarent, hætenus pro talentulo nobis divinitus concessò in exercitii stylo masculè desudavimus, & tam in orationibus quàm Epistolis conscribendis, nostri
Gymna-

Gymnasii alumnos sapiùs & publicè & privatim exercuimus. Cùm autem tacitè breviarium aliquod optare viderentur, & hunc laborem in DEI gloriam & nostri Gymnasii usum, in me suscipere volui, & succinctam medullam variarum formularum Epistolis usitatarum ex variis authoribus excerpere. Hanc verò meam oppellam V. R. C. & Excell. inscribo, partim quòd me semper paternò amor e profecuti estis, partim verò quòd sedulam nostri Gymnasii curam habetis, illudq; piè seriis precibus DEO quotidie commendatis. A vobis contendo, ut hanc meam compellationem æquò animò & lubenti accipiat, libellum verò ipsum sic amplectamini, ut in nominis vestri

stri autoritate tutò acquiescere
possit. Scriptum Revaliæ Cal. Jan.
atq; sic in ipso auspicio anni à par-
tu Virgineo M. DC. XXXVIII.
Cujus ineuntis ingressus, ut Vo-
bis, & Ecclesiæ universæ felix il-
lucescat, progressus felicior suc-
cedat, exitus felicissimus eveniat,
Immanuellem nostrum, Servato-
rem & Salvatorem generis huma-
ni unicum, piis votis ac precibus
oro & obtestor.

V. R. C. Exc.

observantissimus

Henricus Arningk

Osnab. VVestph. & in
Gymn. Revalens.

Rhet. Prof.

IN-

INDEX CAPITUM.

Primum caput agit de Epistolarum
naturâ.

II. De Inventione.

III. De Imitatione.

IV. De Dispositione.

V. De Generibus Epistolarum.

VI. De Epistolarum partibus.

VII. De Generis Deliberativi Epistolis,
& quidem de Suadendi formu-
lis.

VIII. De Dissuadendi formulis.

IX. De Hortandi formulis.

X. De Dehortandi formulis.

XI. De Consolandi formulis.

XII. De Petendi formulis.

XIII. De Commendandi formulis.

XIV. De Conciliandi formulis.

XV. De Communicandi formulis.

XVI. De Disputandi formulis.

XVIII.

XVII. De Mandandi formulis.

XVIII. De Judicialis generis Epistolis, & quidem de expositulandi formulis.

XIX. De Querendi formulis.

XX. De Comminandis formulis.

XXI. De Demonstrativi generis Epistolis, & quidem de Nunciandi formulis.

XXII. De Gratiis agendi formulis.

XXIII. De Gratulandi formulis.

XXIV. De Dedicandi formulis.

XXV. De Laudandi formulis.

XXVI. De Reprehendendi formulis.

XXVII. De Jocandi formulis.

His accedit Titulorum Catalogus.

DE

DE EPISTOLARVM

NATURA.

CAPUT PRIMUM.

Pistola est quasi mutuus absentium sermo. Dicitur & Epistolium: Priscam dixerunt Literas, Codicillos, Tabulas, Tabellas. Literas quidem, ob usus excellentiam: Tabulas & Tabellas, ob chartæ & membranarum defectum. Olim enim scribere solebant in tabulis buxeis ceratis, Isid. l. 7. Orig. Hinc Cic. in Catil. Introductus, inquit, Statilius, cognovit manum, & signum suum: recitata sunt tabulæ: Codicillos verò, ob Priscorum consuetudinem, quâ amicos per literas convenerunt, cum coram agendi, nec occupationes, nec magnitudo urbis semper occasionem daret. Hinc

Hinc Cic. inquit lib. 6. Epist. ad Famil. Simul ut accepi à Seleuco tuo literas, statim quæsi vi è Balbo per Codicillos, quid esset in lege.

DE INVENTIONE.

CAPUT II.

INventio est rerum scribendarum excogitatio. Cujus objectum tam late pater, ut vix universa natura limitibus circumscribi queat. Quis enim enumerabit varias scribendi occasiones? Acquiritur autem multarum rerum usu: juvatur ingenio facili: perficitur iudicio gravi, nec tam artis est quam prudentia.

DE IMITATIONE.

CAPUT III.

IMitatio est mentis cujusdam viva & similitudinaria expressio: Vel, est Styli cujusdam & Phrascologia in proprium.

prium usum conversio. Nota: In imitatione diligenter videndum, 1. ut Epistolæ imitandæ quam similitimum exemplum tibi eligas. 2. artem, præcepta, iudicium dextrè adhibeas. 3. ne omnino in verba auctoris imitandi iures (pigri enim est ingenii contentum esse iis, quæ ab aliis sunt inventa, inquit Quintilianus) sed ut ipsemet inventis addas, & optima mentis cogita promas. 4. Ne omnes tibi imitandos putes, sed qui sunt utiliores & probatiores, alias fieri posset, ut juxta Erasmus, corruptissimi pro optimis aut probatissimis à nobis eligantur. In Cicerone habebis sat eloquentiæ, acuminis, dispositionis, utpote qui summè studuit, ut quam propriissimè linguam latinam loqueretur. Hinc venuste inquit Paterculus: Delectari ante Ciceronem paucissimis, mirari verò neminem potes, nisi aut ab illò visum, aut qui illum viderit.

DE DISPOSITIO.

NE.

CAPUT IV.

Dispositio est principii, medii & finis congrua positio. Estq; duplex: Vel enim est artificiosa, vel vulgaris. Artificiosa est, quæ juxta artis Rhetoricæ præcepta componitur. Hæc utimur in rebus magni momenti, ut sunt res Religionis, negotia Rerumpublicarum; vel etiam quando ad Reges & Principes literæ mittuntur. Vulgaris est, quæ aliquando hallucinatur, & magis phantasiam quàm artem sequitur. Hæc utimur in rebus quotidianis & domesticis; vel quando ad amicos & familiares literas exaramus &c. Hæc in Adolescentibus: Illa in adultioribus laudatur. Facile tamen dixerim, in omnibus literis artificiosam & aptissimam par-

partium collocationem adhibendam, nisi scribantur familiarissimis, & sint admodum jocosa.

DE GENERIBVS EPI- STOLARVM.

CAPUT V.

Tria sunt Epistolarum genera, ad quæ cætera revocantur: Deliberativum, Demonstrativum & Judiciale. Ad genus Deliberativum referuntur Epistolæ Svasoriæ & Dissvasoriæ, Hortatoriæ, Dehortatoriæ, Consolatoriæ, Petitoriæ, Commendatoriæ, Conciliatoriæ, Communicatoriæ, Disputatoriæ, Mandatoriæ, &c.

Ad Genus Demonstrativum referuntur Epistolæ Nunciatoriæ, Gratiarum actrices, Gratulatoriæ, Dedicatoriæ, Laudatoriæ, Reprehensoriæ, Jocosa, &c.

Ad

Ad Genus Judiciale pertinent Epistolæ Accusatoriæ, sive Expostulatoriæ, Querulæ, Minatoriæ, &c.

DE EPISTOLARVM PARTIBUS.

CAPUT VI.

1. **E**ssentiales Epistolæ partes sunt Propositio & Confirmatio: Reliquæ partes possunt aliquando omitti. Et quidem Exordium, cum eadem de re ad familiarem sæpè antea scripsimus; Narratio, quando circumstantiæ non indigent expositione; Confutatio, quando è dictis adversariorum objectiones facili discretionem refutari possunt; Conclusio, quando brevissimi fuimus in Confirmatione; vel ex indignatione filum epistolæ abruptimus, ut: Hæc tibi dicta sunt. Vale.

2. Quando materia auditu parum jucunda est, utimur insinuatione, hoc est, Exordiò aliquò, ut: Etsi scio, non ju-

jucundissimum nuntium me vobis allaturum: Tamen quoniam casus & natura in nobis dominatur, visum est faciendum quoquo modo res se haberet, vos certiores ut facerem. Cic. lib. 4. ad Famil. Epist. 12.

3. Exordiò rectò utimur in causâ honesta, ut: Dici non potest, quantum tum me, tum omnes tuos voluptate affecerit pulcherrimus rumor, nuper hîc de rebus fortiter abs te gestis, exortus.

4. Exordio ex abrupto utimur, quando scribimus ad notos, familiares coætaneos, & qui diu ad nos literas non exararunt, ut: Siccine igitur veterem amicitiam negligis? Vel: Hui, quis te tam virum esse credidisset? Vel: Quin igitur huc revolas, si ita ut scribis, res sese habet?

5. In responsoriis Epistolis utimur vel tali Exordio: Libentissimè legi tuas literas, in quibus jucundissimum fuit, quod cognovi. Item, Accepi literas

teras tuas quibus erat scriptum. Item Magnò dolore affecerunt me tuæ literæ, quibus ad me scribis, &c.

Exordia plerumque sumuntur. 1. à laude ejus, ad quem scribimus. 2. à significatione promptæ de eodem benè merendi voluntatis. 3. à verecundiâ & modestâ nostrâ extenuatione. 4. à causâ & occasione institutæ scriptiōis. 5. à Gratiarum actione. 6. ab officiorum commemoratione. 7. à reprehensione institutæ accusationis. 8. ab indignatione. 9. à repetitione literarum & lætitiæ ex iisdem perceptæ. 10. à lætitiæ ex gratulatione perceptæ significatione. Alia sumuntur aliundè.

Narratio debet esse brevis & jucunda. Sic enim libentiùs legitur: Dilucida, sic faciliùs intelligitur: Verisimilis, sic citiùs probatur.

E Narratione fluit Propositio, quæ Confirmationis caput est, summamque rei, de quâ scripturi sumus, comprehendit.

Con-

Confirmatio vel ab Honesto, vel ab Utili, vel Necessario, vel Jucundo, vel desiderio & voluntate amicorum, vel Metu damni & periculi, vel Circumstantiis personarum, loci, temporis, vel Exemplò & auctoritate aliorum sumitur: huc namque pleraque referri possunt.

Confutatio aliquando præmittitur, aliquando subjungitur Confirmationi; & est, quando id refellimus, quod vehementer nobis adversari videbatur.

Conclusio continet vel petitionem, vel consiliorum officiorumque nostrorum pollicitationem, vel suasionis repetitionem, vel causas institutæ scriptiōis, vel præcisionem, vel votum, ut DEUS approbet ac secundet ab amico agenda.

K 2

DE

DE GENERIS DE-
LIBERATIVI EPISTOLIS,
ET QUIDEM DE SVA-
DENDI FORMU-

LIS.

CAPUT VII.

ET si eò te consiliò usum intelligo, ut
id reprehendere non audeam; ta-
men & amicitia nostra vetustas, & tua
summa erga me benevolentia, quæ mi-
hi jam à pueritiâ tuâ cognita est, me
hortata est, ut ea scriberem ad te, quæ
& saluti conducere arbitrarer, & non
aliena esse ducerem à dignitate.

Quanquam te, pro animi tui altitu-
dine, non arbitror monitis & præceptis
egere, ut tamen me quoque de tua di-
gnitate cogitare intelligeres, putavi
hæc pauca ad te scribi oportere.

Pro ea, quæ tecum mihi constituta
est,

est, officii ac vitæ consuetudine, tibi
suadeo, & etiam adhortor, ut in eam
curam ac cognitionem magnis cona-
tibus incumbas, quæ tibi summam in-
genii famam & nominis gloriam af-
ferat.

Vide ergo ne committas in hac o-
ptimorum hominum de te expecta-
tione, in optimâ atate, in summâ oc-
cassione, ut propter pigritiam ipse tibi
defuisse, aut propter desperationem
gloriæ tuæ cursum impedituisse videar-
is.

Sic tibi persuade, tantam esse apud
omnes bonos tui caritatem, ut nul-
lum genus amplissimæ dignitatis ex-
cogitari possit, quod tibi
non paratum

sit.

❧(o)❧

K 3

DE

DE DISSVADENDI FORMULIS.

CAPUT VIII.

SEjunge te, quæso ab illis aliquando, cum quibus te, non tuum judicium, sed temporum vincula conjunxerunt.

Cavendum tibi censeo, ne improborum in te odia semel extincta incendas; sed potius omnes animi benignitate, omni officiò in gratia retineas.

Imprudenter tu quidem & incivilliter agis, si in amicitia colendâ eam habes rationem, ut utilitatem potius, quàm officia spectare videaris, & proinde in retinendâ amicitia semel constitutâ sis negligentior.

Si prudentis est hominis in loco & tempore ad aliorum se voluntates

con-

conformare, vide an liberaliter agas, qui ab optimi & fidelissimi hominis gratiâ, nullâ justâ odii causâ impulsus deflectas.

DE HORTANDI FORMULIS.

CAPUT IX.

Incumbe, per DEUM immortalem, in eam curam & cogitationem, quæ tibi summam dignitatem & gloriam afferet.

Illud erat amoris mei, quem à tuâ pueritiâ susceptum non servavi solum, sed etiam auxi, monere te atq; hortari, ut in rempublicam omni cogitatione & curâ incumberes.

Noli in conservandis bonis viris defatigari, non cupiditate præsertim, aut pravitate aliquâ lapsis, sed opinione officii, stultâ fortasse, non improba.

Quare contende, quæso, atque la-

K 4

bora,

bora, ut vitæ tuæ ea sit ratio, ut eos boni
tum foveant, tum etiam à te omnem
diligentiam, virtutemque & postulent
& expectent. Extra jocum moneo te,
quod pertinere ad beatè vivendum ar-
bitror, ut te bonis semper, probis ac ho-
nestis adjungas socium.

Facies perpetuò, quæ fecisti, ut o-
mnes æquitatem tuam, temperantiam
securitatem, integritatemque laudent.

Te adhortor, ut in eam ratio-
nem, in qua multi & honore & gloria
fluerunt, incumbas: recorderis, vir-
tute te, non infidiæ; dignitati non vo-
luptati; laudi denique non otio natum
esse.

Si me audies, semper bonorum vi-
rorum studiosus eris. Longè enim pul-
chrius est, bonos imitandò benè audi-
re, quàm malos sequendè, apud
omnes tandem malè
audire.

DE

DE DEHORTANDI FORMULIS. CAPUT X.

Nolito animum meum debilitare;
tum luctu, tum etiam metu com-
mutata vestra voluntatis erga me.

Remitte spiritum aculeorum ple-
num; comprime animum tuum, seda
arrogantiam. Etiam atque etiam cogi-
ta, ne te, tuosque omnes funditus ever-
tas; nec te sciens prudensque eò demit-
tas, unde exitum nullum vides esse.

Cave, ne qua generi ac nomini tuo
nota nefaria turpitudinis inuratur.

Desine bonos petulantissimâ lingua
consecrari; desine istò procacitatis
morbò uti: denique desine unum quem-
que moribus æstimare tuis.

His mori-
bus tibi facere amicum non potes,
videris velle inimicum ha-
bere.

K 5

DE

DE CONSOLANDI FORMULIS.

CAPUT XI.

Sed adhuc omnia una consolatio est, quod ea conditione nati sumus, ut nihil, quod homini accidere possit, recusare debeamus.

Mentio ratio tua solum, & societas penè ægritudinis: sed etiam autoritas consolatur.

Etsi unus ex omnibus minimè sum ad consolandum accommodatus, quod rancum ex tuis molestiis cepi doloris, ut consolatione ipse egerem: tamen, cum longius à summi luctus acerbitate meus abesset dolor, quam tuus, statui nostræ necessitudinis esse, meaque in te benevolentiz, non tacere tanto in tuo moerore tam diu, sed adhibere

re

te aliquam modicam consolationem, quæ levare dolorem tuum posset, si minus sanare potuisset.

Quod allatura est ipsa diuturnitas, quæ maximos luctus verustate tollit, id nos præcipere consiliò prudentiaque debemus.

Vacare culpâ magnum est solatium, præsertim cum habeam duas res, quibus me sustentem, optimarum artium scientiam, & maximarum rerum gloriam, quarum altera mihi vivo nunquam eripietur: altera ne mortuo quidem.

Amabo te, advola, & omnem abstergam dolorem.

Fac animo forti, quo in alienis rebus esse soles, nunc in tuis fortunis sis ferendis: neque committas, ut de naturæ statu declinasse videaris.

G 6

DE

DE PETENDI FOR-
MULIS.
CAPUT XII.

A Te etiam atque etiam pro summâ nostrâ conjunctione, proque tuâ in me perpetuâ & magnâ benevolentia maiorem in modum peto atque contendo.

Ne me rogantem suppliciter à te rejicias, rogo.

Non audeo vehementius à te contendere, ne aut ipsæ tuæ perpetuæ consuetudinis erga me oblitus esse videar, aut te oblitum putem.

Non dubitavi id à te per literas petere, quod mihi omnium esset maximum, maximeque necessarium.

Amicitia nostræ fiducia à te peto, ut absentem me, quibuscunque in rebus opus fuerit, tuare, si nullum officium

cium tuum apud me intermoriturum existimas.

Peto à te hoc diligentius, quam si mea res esset, quod est honestius, de amicorum pecuniâ laborare, quam de suâ.

Grata mihi est vehementer memoria nostri tua, quam significasti literis, quam ut conserves, non quod de tuâ constantia dubitem, sed quia mos est ita rogandi, rogo.

Si de tua in me voluntate dubitarem, multis à te verbis peterem, ut dignitatem meam tuerere, sed profectò est ita, ut mihi persuasi, me tibi esse curæ.

Si me diligis, si à me diligì vis, ad me literas, ut quamprimum lætitia afficiar, mittito, & reliquum quod est promissi ac muneris tui, persolvas mihi velim.

Illud quod polliceris, velim pro tua fide diligentiaque, & pro nostra non instituta, sed jam inveterata amicitia cures, enitare, ut supplicatio nobis decernatur. Meque totum, mea & meos commendatos habebis.

Impedior verecundia, ne te pluribus verbis rogem.

Per nostram te amicitiam oro, ne propter falsas aliorum calumnias tui erga me amoris voluntatisque propensionem abjicias.

Oneris tibi imponere nec audeo quicquam, nec debeo. Hoc tamen à te, si pateris, gratiâ contendo, ut quicquid studio, benevolentia, autoritate efficere poteris, totum id ad rationes meas tuendas conferas.

Peto à te majorem in modum, ut omnibus in rebus, quantum tua dignitas fidesque patitur, utilitatibus meis servias.

Hoc à te ita postulo, peto, contendo, ut fortunas in eo meas possitas putem.

DE COMMENDANDI FORMULIS.

CAPUT XIII.

Vehementer à te peto, ut eum autoritate tuâ, quâ plurimum vales, con-

conservatum velis & cures, ut intelligat, hanc meam commendationem maximo sibi apud te adjumento, & ornamento fuisse.

Ita rogo, ut majori studio magisque ex animo petere non possim, ut ei omnibus in rebus, quantum tua fides patietur, commodes.

Commendo eum tibi non vulgari-ter: sed ita prorsus, ut quos diligentissime valdeque ex animo soleo.

Pergratum mihi feceris, si intellexero, has literas tantum, quantum scribens confidebam, apud te pondus habuisse.

Gratissimum mihi feceris, si eum ita tractaris, ut merito meo mihi gratias agere possit.

Vehementer rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mihi Cuspius, quam maximas, quam primum, quam sepiissime gratias agat.

Te majorem in modum rogo, ut Curtii rem meam putes esse, quicquid meâ

meâ causâ faceres, ut id Curtii causâ cum feceris, meum existimes. Quod ille per me habuerit, id me habere abs te putato.

Gratissimum mihi feceris, si huic commendationi meâ tantum tribueris, quantum cui plurimum tribuisti.

DE CONCILIANDI FORMULIS.

CAPUT XIV.

ME tibi omnibus in rebus affixum habebis, neque à me ulla res, quæ ad te pertineat, negligetur.

Consilio, quantum potero, labore, plus penè quàm potero, excubabo, vigilaboq; pro te.

De mea in te voluntate sic velim existimes, me quibuscunque rebus opus esse intelligam, opera, studio, consilio, rei, famæ, salutis tuæ præsto futurum.

Ego ut debeo, ad tuas me rationes ad-

adjungam, & ad tuam me voluntatem conformabo.

Quâ in re, si tuam mihi declares benevolentiam, incredibilem tibi amorem, omniaq; summa & singularia studia libenter debebo & præstabo.

Ego quid possim nescio; illud tamen tibi polliceor, me quæcunque salutis, dignitatisq; tuæ cōducere arbitror; tanto studio esse facturum, quanto semper tu & studio & officio in meis rebus eris.

Velim tibi persuasum habeas, te mihi charissimum esse, in cujus salute non detrecto omnem meum laborem, omnem operam, curam & studium consumere.

Has literas velim existimes foederis habituras esse vim, non epistolæ; meque ea, quæ tibi promitto & recipio, sanctissimè esse observaturum, diligentissimeque facturum.

Quare, mi Cicero, persuade tibi, te meum esse, in quo ego colendo patriam constituerim sanctitatem.

DE COMMUNICAN-

DI FORMULÆ

L. I. S.

CAPUT XV.

ATque utinam primis illis, quas Luceria miseris, paruissem: sine ullâ enim molestiâ dignitatem meam retinuissim.

Ego tuum consilium, propter singularem animi tui de virtutē iudicium audire desidero.

Magnoperè te hortor, pro tuo singulari perpetuoque studio in reipub. ut te ad nos conferas, ut communi consilio reip. afflictæ opem atque auxilium feramus.

Hæc ad te scribo, non ut tu queas demere sollicitudinem, sed ut cognoscam, ecquid tu ad ea afferas, quæ me conficiunt.

Ma-

Magna de re consultatio mihi suscipienda est, quam tibi literis his exponere volui, cum coram tecum agendi facultas non concedatur.

DE DISPUTANDI

FORMULÆ.

CAPUT XVI.

Quanquam ego non ingrato animo, sed obstinatione quâdam sententiæ à tuis dissentiam consiliis: Malo tamen prudentiæ hîc, quàm vel amicitia, vel consuetudinis nostræ iacturam aliquam facere.

Tuum mihi omninò quasi pro lapide Lydio iudicium debet esse. Nam ut illo purum dignoscitur aurum, ab adulterino; sic apud me de tua facili sententia verum videatur posse falsumque discerni.

Quanquam autem abs te tantæ auctoritatis homine provocatio non est;

ta-

34 *De Mandandi Formulâ, CAP. XVII.*
tamen pro tua singulari humanitate
quæso benignè audias, quid ad ista re-
spondeam.

Cupio & de cæteris, quid sentias, au-
dire, tantò majorem tibi quotidie adhi-
biturus gratiam, quantò ab erroribus
me vel sapiùs, vel liberius, vel postre-
mò etiam severius vindicaveris.

DE MANDANDI FORMULIS.

CAPUT XVII.

SI qua in re sedulo tuo functus es offi-
cio, fac hoc in negotio omnem fi-
dem, industriam, diligentiam, inge-
nium expedias.

Quid agas, & te acturum quid putes,
facito me statim certiorem.

Fac sciam quid agas, quod sine sum-
ma sollicitudine nescire non possum.

Non minimam quidem moram in-
terpones, quin quàmprimum jussa mea
exequaris.

To-

De Judic. Gener. Epist. & c. C. XVIII. 35

Totus in eo eris, ut omnibus de re-
bus, me quàmprimum certiorem fa-
cias.

Si quid erit, quod interfit me scire,
perscribe ad me diligentissimè.

DE JUDICIALIS GE- NERIS EPISTOLIS, ET QUIDEM DE EXPO- STULANDI FOR- MULIS.

CAPUT XVIII.

Religionem tu omnem omni flagi-
tio polluisti, dedecore maculasti,
scelere obligasti.

Discipulos tuos dimidio stultiores
reddis, quàm accepisti: Nihil apud te,
nisi literarum ignorantiam, discunt.

Verbis locupletem te facis, cum ta-
men nihil præter impudentiam habes.

Quæ nota turpitudinis non inusta
vitæ tuæ? Quæ libido ab oculis, quod faci-

facinus à manibus unquam tuis, quod flagitium à toto corpore tuo abfuit? Incredibili scelere hoc scelus cumulasti.

Tibi nulla lex, nulla religio, nullus existimationis pudor, nullius apud te gravis autoritas, nullum egregium exemplum, quod sequi velles.

Ciconiæ defessos ætate, & senio languentes parentes in humeris deferunt; Tu verò patrem, cui vitam, cui fortunam, cui dignitatem omnem debes, illiberaliter atque impiè contemnis.

Nihil turpius, quàm eum, cujus plurimis & necessariis usus sis officiis, non solum non colere, sed etiam contemnere.

Antonii tanta est non insolentia, sed immanitas, non modò ut vocem, sed ne vultum quidem liberum possis ferre cujusquam.

Ego verò tibi vehementer etiam irascere, qui toties tam accuratè à nobis monitus non auscultaris, nisi parum

rùm esset humanum, irasci calamitoso.

Tu adolescentiam, quam virtutis instituere præceptis, ac tueri singulari prudentiâ atque integritate debebas, ad summam stultitiam, nequitiamque adduxisti.

Quem officiis tuis tueri ac colere debuisti, eum negligendo ingratus impiusque contemnisti.

DE QUERENDI FORMULIS.

CAPUT XIX.

A Misimus, mi Pomponi, non omnem modò succum & sanguinem, sed etiam colorem & speciem pristinam civitatis.

O superbiam inauditam, alios in facinore gloriari, aliis ne dolere quidem impune licere!

O miseram, & brevi tam celerem & tam variam Reipublicæ commutationem!

De prædio per calumniam erepto graviter angerer, nisi jam animus diuturnâ desperatione ad novum dolorem obduruisset.

Ego & sæpius ad te, & plura scriberem, nisi mihi dolor meus, cum omnes partes mentis, tum maximè hujus generis facultatem ademisset.

Ita animus multis malis obstupuit, ut sensu etiam molestiæ carere cœperit, quod ipsum est omnibus miserius.

Non Mediùs fidiùs præ lacrymis possum reliqua nec cogitare, nec scribere.

Sed opprimor interdum, & vix resisto dolori, quòd ea me solatia deficiunt, quæ cæteris, quorum mihi exempla propono, non defuerunt simili in fortuna.

Sed hæc omittamus, augemus enim dolorem retractando.

DE

DE COMMNANDI FORMULIS.

CAPUT XX.

Nisi istam tuam maledicendi libidinem, profusamque constringas scurrilitatem, ostendam eum me esse, qui nec dignitatem, nec nominis sui existimationem, ludibrio tuo oblatam tiatur.

Ego tibi istam lascivam linguam præcidam.

In eam te fortunarum omnium desperationem adigam, ut nullum tibi neque laboris, neque miseriæ, neque periculi perfugium relinquatur.

Obtundam istam tibi, quæ se nunc protervè ac petulanter effert, maledicendi cupiditatem.

Ex his laqueis si te exueris, ac te aliquâ

L

quâ

quâ vi & ratione explicâris, in plagas majores incidendum est tibi, mortem acerbam crudelemque proponemus.

Permitto aliquid iracundiæ tuæ, do adolescentiæ, cedo amicitia: sed nisi tibi aliquem modum vitæ constitueris, coges oblitum me nostræ amicitia: habere rationem dignitatis meæ.

Tibi ego confido impendere fatum aliquod, & pœnas jam diu improbitatis, nequitia:, sceleri, libidini debitas aut instare jam planè, aut certè jam appropinquare.

Noli hac mea nova lenitate abuti, noli aculeos rationis meæ, qui reconditi sunt, excussos esse arbitrari, noli id putare omninò omissum à me, tibi quæ remissum atque concessum. Erumpet aliquando ex me vera vox, & dicam sine cunctatione quod sentio.

**DE DEMONSTRATI
TIVI GENERIS EPISTO
LIS, ET QUIDEM DE
NUNCIANDI FOR
MULIS.**

CAPUT XXI.

FIT plerumque, ut ii, qui boni quid volunt afferre, affingant aliquid, quò faciant id, quod nunciant, lætius.

Summa tua auctoritas fecit, meumque perpetuum de tua singulari virtute judicium, ut magni meâ interesse putarem, & res eas, quas gesissem, notas tibi esse, & non ignorari à te, quâ æquitate & continentia tuerer socios, provinciamque administrarem.

Scriberem ad te pluribus de rebus vereor, ne vel mea diligentia sit molesta vel veritas acerbâ.

Hæc tibi scripsi, quia æquum erat, te pro amore mutuo non solum omnia mea facta dictaque, verum etiam consilia cognoscere.

Invicem tu, si quid Epistolâ dignum, ne graveris scribere. Nam cum aures hominum novitate vitæ exemplis erudimur.

Isti puero, quem ad te jussi recurrere, da ponderosam aliquam Epistolam, plenam omnium non modò actorum, sed etiam opinionem tuarum.

Me quotidie aliud ex alio impedit: sed si me expediero, ut in ista loca venire possim, non committam, ut te serò à me certiorem factum putem.

DE

DE GRATIAS AGENDI

FORMULIS.

CAPUT XXII.

Jam non ago tibi gratias: cui enim vix referre possum, huic verbis non patitur res satisfieri.

Et si nullâ oratione par tuis meritis gratia haberi potest: malo tamen tuis beneficiis victum me confiteri, quàm eorum, quæ acceperim, dissimulatione haberi ingratus.

Quod meam dignitatem quibus potuisti verbis amplissimis ornasti, habeo gratiam.

Miraris scio, quid sit, quod, cum doctissimam Epistolam cum magnifico munere ad me dederis, nihil ad te scripserim; Sed tu quid miraris? defuerunt, si nescis, mihi verba, quibus tibi meritas agerem gratias, atque hodie de-

44 *De Gratias Agendi Form. CAP. XXII.*
desunt. Præstat tibi animus quod potest, gratam omnium tuorum in beneficiorum memoriam, vultque tibi debere quàm maximè.

Gratum mihi fuit tuum munusculum, gratior Epistola tam amica, gratissimus amicus.

Cæteris omnibus vinci me patiar, ceterè benevolentiam mutuam non cedam. Nam ut rectè dixit Plinius: Vinci in amore turpissimum est.

Ita fato nescio quò contigisse arbitror, ut tibi ad me orandum semper daretur facultas, mihi ad remunerandum nihil suppetat præter voluntatem.

Quare si mihi vita contigerit, omnes gratas amicitias atque pias propinquitates in tuam observantiam, studio indulgentiam, assiduitate vincam.

Suspecta quædam res est verbis beneficium rependere: Tu si mei in te animi periculum facere velis, aliquid vicissim muneris impone: nullum sarcinam tam gravem, tam molestam injeceris.

De Gratul. Formulis, CAP. XXIII. 45
ceris, quæ mihi tua causa non levissima, non etiam jucunda videatur.

Verbulo tantum significato, quo genere officii queam tibi gratum facere: nisi id summam protinus cum alacritate aggrediar, nomen meum inter ingratos scribe.

Sed ut, unde orsa est Epistola, eodem terminetur, maximas tibi ago gratias, majores etiam habeo: Nam relaturum me affirmare non possum.

DE GRATULANDI FORMULIS.

CAPUT XXII.

EX tuis literis, quibus te consulem declaratum significabas, tantum cepi voluptatis, quantum te semper amavi.

Hereditatem amplissimam obvenisse volupe est, te tam certis, tam charis amicis orbatum esse, non nihil doleo.

Ego abfuisse te jam diu à nobis, & doleo, quòd carui fructu jucundissimæ consuetudinis tuæ: Et lætor, quòd absens omnia cum maximâ dignitate es consecutus, quodque in omnibus tuis rebus meis optatis fortuna respondet.

Omnes istam tibi excelsam & admirabilem rerum gestarum gloriam gratulantur, perpetuamque tibi fore exoptant.

Cum in suavissimi doctissimique hominis familiaritatem venisti, non dici potest, quàm valdè gaudeam.

Rem tibi ex sententiâ tuâ evenisse, incredibile dictu, quantum læter.

Gratulor tibi, mi Balbe, verèque gratulor: Nec sum tam stultus, ut te usurâ falsi gaudii frui velim, deinde frangi repentè, atque ita cadere, ut nulla res te ad æquitatem animi postea possit extollere.

Lucium tibi Generum obtigisse, majorem in modum gaudeo: speroque & opto,

opto, istam conjunctionem tibi & voluptati & ornamento fore.

Sciò te illiusmodi ornamenta non desiderasse, & ita existimare, onus, non honorem tibi injectum. At tantò es isto honore dignior, quò delectaris minùs, eoque magis virtuti tuæ gratulor.

Quòd ex itinere difficilimo, & diuturnâ peregrinatione patriæ sis reditus incolumis, tuo nomine ex animo audeo.

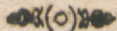
DE DEDICANDI FORMULIS.

CAPUT XXIV.

A Me munusculum hoc chartaceum habebis, meæ in te voluntatis & studii argumentum: Exiguum, inquires: fateor: sed velim spectes animum, non rem. Muneris tenuitatem, humanitatis tuæ magnitudo sublevabit.

Fecit meum erga te perpetuum studium, & animi propensio quædam eximia, ut, cum haberem clarissimos viros, & multos, quibus nuncupationem operis hujus, ob eorum in me officia deberi meritò cognoscerem: Nulli tamen me maluerim hunc meum laborem, quàm tibi esse dicatum.

Obnixè rogo, Fautor modis omnibus observande, ut hæc quantulacunque, quâ soles benignitate accipere, non tam rem ipsam, quæ sanè perexigua est, quàm offerentis animum voluntatemque perpetuam spectare, laborem, observantiamque meam adversus hominum injurias defendere non dedigneris,

DE

**DE LAUDANDI
FORMULIS.
CAPUT XXV.**

ESt in Democrito summa probitas, summa virtus, summa in hospites liberalitas & observantia; meq; præcæteris & colit & observat & diligit.

Res à te gesta memorabilis & penè celestis repellit omnes reprehensiones, quippe quæ ne laude quidem satis dignâ & idoneâ affici potest.

Omnes qui isthinc veniunt, ita de tua virtute, integritate, humanitate commemorant, ut in tuis summis laudibus excipiant unam iracundiam.

Finxit te ipsa natura ad honestatem, gravitatem, temperantiam, magnitudinem animi, justitiam, ad omnes deniq; virtutes magnû hominem & excelsum.

Te quibus laudibus efferam? quibus

L 6

Atq;

studiis prosequar? quâ benevolentia consequar?

Ad labores hic impiger, ad pericula fortis, ad usum, ad disciplinam peritus, ad consilia prudens, ad casus fortunamque felix.

Tuam Laudem obscuratura nulla unquam est oblivio.

Vagatur nomen tuum longè latèque: sedem quidem stabilem, domicilium non habet.

Hic non solum eorum hominum, qui nunc sunt, gloriam: sed etiam antiquitatis memoriam, virtute superavit.

Quæ est ora, quæ sedes, qui locus, in quo non existent hujus cum fortitudinis, tum verò humanitatis, tum consilii impressa vestigia?

Brutus vindex libertatis, custos salutis communis, subsidium afflictæ reip. conservator patriæ.

Virum bonum, magnum hominem & in summâ magnitudine animi, multâ humanitate temperatum perdidimus.

DE

DE REPREHEN- DENDI FORMULÆ.

L I S.

CAPUT XXVI.

Hanc teterrimam beluam quis ferre potest? quid est in eo præter libidinem, crudelitatem, petulantiam,avaritiam, audaciam: ex his totus conglutinator est: Nihil apparet in eo ingenuum, nihil moderatum, nihil prudens, nihil pudens, nihil pudicum.

Nulla turpitudinis est nota, quæ non hujus pecudis inusta sit vitæ: nullum animi vitium, quo non mens ejus oppressa sit: nullum flagitii dedecus, quod non famæ ejus inhæreat.

Mulier perditâ nequitia, effusâ libidine, infatiabili cupiditate, arte quadam ad voluptates adolescentulorum excitandas accommodata.

L 7

Nul-

Nulla hujus in consiliis prudentia, nulla in amicitia fides, nulla in rebus publicis dignitas, sed omnia stupore animi atque amentia sunt contaminata.

Homo inops ab omni existimatione, amicorumque commendatione, in omni dedecore volutatus.

Omnis hujus labor, cogitatio, omnes sensus, in obtreptionem famæ alienæ, dignitatisque oppressionem, sunt conversi.

Homo sine spe, sine fide, sine fortunis, ore, lingua, manu, vita omni inquinatus.

Nulla libido ab hujus corpore, nulla vis à manibus, nullum flagitium à turpissimis sceleratissimisque ejus factis absuit unquam.

Homo omnis turpitudinis exemplum, dedecus adolescentiæ, probrum juventutis, ludibrium senectutis, plenus stupri, plenus contentionis, plenus inconsideratissimæ temeritatis.

DE

DE JOCANDI FORMULIS.

CAPUT XXVII.

Vellem me ad cœnam invitasses, reliquiarum nihil fuisset. Nunc me reliquiæ vestræ exercent.

Etsi tu edentulus, mi Scala; tua tamen fuerat dentata epistola, sensi equidem. Nam penè morfu me fregit, & pepercit illa tamen non nihil. Atque ita mecum lusit, ut urfa interdum cum castello solet. Stultus ego, qui non statim veterano, toties coronato, cessi, videlicet tirunculus adhuc.

Sic vivitur: quotidie aliquid legitur, aut scribitur: deinde ne amicis nihil tribuamus, epulamur unâ. Quare nihil est quod adventum nostrum extimescas: non multi tibi hospitem accipies, sed multi joci.

Do-

Doles, quòd amicus in disputatione te vicerim, dolere non debes. Nam si sunt amicorum communia omnia, non magis, quàm tu, victor ego, nec minùs ego, quàm tu victus. Sed tu fortasse doles, quòd hac amicorum lege, nec ego planè sum victor, qui te vici.

TITVLORVM CATALOGVS.

§. I.

Illustri, Præcelso & Generosissimo Domino, DN. AXELIO OCHSENSTIRN. Libero Baroni in Chymito, Domino in Bieholm & Tyndoe &c. Equiti Aurato, S. R. Mts Regniq̃ Sueciæ Consiliario & Cancellario, Supremo Judicii Provinciali in Westernordland & Lappenmarck/ Evangelici fœderis p. r. Directori in Germania felicissimo &c. Domino suo Gratosissimo.

§. 2. II-

§. 2.

Illustri & Generoso Domino, DN. Philippo à Scheidingh, Domino in Schederny & Arnoo/ &c. S. Regni Sueciæ Senatori, per Esthoniâ Gubernatori, Judicii Regii apud Dörpatenses Præsidi, & Regiæ Academiæ Gustaviæ ad Embeccam Cancellario Magnificientissimo &c. Domino suo Gratosissimo.

§. 3.

Strenuo, Nobilissimo, Polemicarumq̃ virtutum laude Clarissimo Viro, DN. N. N. Hæreditario in N. &c. per Esthoniâ Senatori, & S. Regni Sueciæ Duci fortissimo &c. Meccenat. suo Magnò.

§. 4.

Viro admodum Reverendo, Clarissimo & Excellentissimo Domino Johanni Gerhardo, SS. Theologiæ Doctori eximio & ejusdem in Academia Jenensi Professori primario.

§. 5.

§. 5.

Reverendo plurimum & Clarissimo
Viro Domino M. Petro N. Ecclesiæ N.
Pastori, & vicinarum Superintendenti
vigilantissimo.

§. 6.

Reverendo & Clarissimo Viro Do-
mino M. Thoma N. Ecclesiæ M. Pasto-
ri vigilantissimo.

§. 7.

Clarissimo & Excellentissimo Vi-
ro, Domino M. Theodoro N. Gymna-
sii N. Rectori dexterrimo & Celeber-
rimo.

§. 8.

Clarissimo & Præstantissimo Viro,
Domino Christophoro N. Gymnasii
N. Professori dignissimo.

§. 9.

Præstantissimo & Doctissimo Viro
Domino Eberhardo N. Scholæ N. Col-
legæ dignissimo.

§. 10.

Nobilissimo, Amplissimo, Pruden-
tissi-

tissimoque Domino Johanni N. Reipu-
blicæ N. Consuli dignissimo.

§. 11.

Clarissimo & Consultissimo Viro
Domino Henrico N. J. U. D. & Reipu-
blicæ N. Syndico Clarissimo.

§. 12.

Prudentissimo & Gravisimo Viro
Domino Jodoco N. Reipublicæ N. Se-
natori dignissimo.

§. 13.

Consultissimo & Spectatissimo Vi-
ro Domino Johanni N. Reipublicæ N.
Secretario fidelissimo.

§. 14.

Integerrimo, longæque rerum expe-
rientiâ excultissimo Viro, Domino Fri-
derico N. Civitatis N. Civi & Negotia-
tori primario.

§. 15.

Præstantissimâ eruditione, multâq;
Experientiâ Clarissimo Viro Domino
Joachimo N. Reipublicæ N. Medico
fidelissimo.

§. 16. Vi-

§. 16.

Viro Præstantissimo, divinisque ingenii frugibus in Arte Musica abundantissimo, Domino Hermanno N. Musico N. Celebratissimo.

§. 17.

Viro omni virtute & candore Præstantissimo, Domino Johanni N. Mercatori N. fidelissimo.

§. 18.

Insigni eruditione & virtute conspicuo Viro, Domino Michaëli N. Consistorii N. Advocato dignissimo.

§. 19.

Præstantissimo & Doctissimo Viro Juveni, Domino Henrico N. Theologiæ Studioso solertissimo, & populari suo suavissimo.

§. 20.

Viro Virtute & Eruditione Præstantissimo Dn. Johanni N. SS. Theol. Studioso indefesso, Fautori & amico suo plurimum suspiciendo.

§. 21.

§. 21.

Virtutum politicarum, & eruditio-
nis laude decoratissimo Viro Juveni
Dn. Christophoro N. LL. Studioso in-
dustrio.

§. 22.

Ornatissimo & Optimo Juveni Jo-
hanni N. Artium & Linguarum Stu-
dioso indefesso.

§. 23.

Generosæ indolis Adolescentulo Si-
gismundo, N. Eloquentiæ Studioso
maximè industrio.

§. 24.

Ingenioso, summæque diligentiae
Adolescenti Petro N. Amico suo di-
lecto.

§. 25.

Insignioris & Indolis & Expectatio-
nis Adolescenti Ludovico N. Amico-
rum suorum candidissimo.

§. 26.

Optimo Literarumque avidissimo
Ado-

Adolescenti Johanni N. Amico suo
plurimum honorando.

§. 27.

Ingenuo & Optimæ Spei Puero
Bernhardo N. amico singulariter dile-
cto, hæ literæ tradantur.

§. 28.

Eximie tum indolis, tum etiam vir-
tutis Puero Georgio, N. Condiscipulo
suo medullitus dilecto.

§. 29.

Claris orto natalibus Puero Johanni
N. Contubernali suo animitus dilecto.

§. 30.

Bonæ spei Puero, Henrico N. Lite-
rarum Candidato.

F I N I S.

